



Universitat de Lleida

GUIA DOCENT
**EXPRESSIÓ ARTÍSTICA I
EDUCACIÓ SOCIAL**

Coordinació: GOMEZ CARDENAS, JUAN JOSE

Any acadèmic 2023-24

Informació general de l'assignatura

Denominació	EXPRESSIÓ ARTÍSTICA I EDUCACIÓ SOCIAL			
Codi	100929			
Semestre d'impartició	1R Q(SEMESTRE) AVALUACIÓ CONTINUADA			
Caràcter	Grau/Màster	Curs	Caràcter	Modalitat
	Grau en Educació Social	4	OPTATIVA	Presencial
Nombre de crèdits assignatura (ECTS)	6			
Tipus d'activitat, crèdits i grups	Tipus d'activitat	PRAULA	TEORIA	
	Nombre de crèdits	1.8	4.2	
	Nombre de grups	1	1	
Coordinació	GOMEZ CARDENAS, JUAN JOSE			
Departament/s	CIÈNCIES DE L'EDUCACIÓ			
Distribució càrrega docent entre la classe presencial i el treball autònom de l'estudiant	40% classe presencial 60% el treball autònom de l'estudiant			
Informació important sobre tractament de dades	Consulteu aquest enllaç per a més informació.			
Idioma/es d'impartició	Català			
Distribució de crèdits	3 Dànae Quiroz (Arts Visuals)			
	3 Juanjo Gómez (activitat corporal)			

Professor/a (s/es)	Adreça electrònica professor/a (s/es)	Crèdits impartits pel professorat	Horari de tutoria/lloc
GOMEZ CARDENAS, JUAN JOSE	juanjo.gomez@udl.cat	3	
QUIROZ LLOBET, DÀNAE LORENA	danae.quiroz@udl.cat	3	

Informació complementària de l'assignatura

Es tindran en compte les mesures de suport per a l'estudiantat d'acord amb el Programa UdLxtothom.

Objectius acadèmics de l'assignatura

Arts visuals

Conèixer referents teòrics i recursos pràctics de la producció cultural i artística com a recursos per a la intervenció socioeducativa.

Explorar diferents procediments, tècniques i materials específics de la producció artística.

Realitzar produccions creatives en l'àmbit de les arts visuals.

Valorar les propostes d'artistes actuals en la realització de projectes artístics com a eina d'actuació de l'educador social.

Dissenyar i avaluar projectes i activitats d'intervenció socioeducativa en contextos diversos.

Demostrar una actitud reflexiva i creativa en la resolució de problemes mitjançant la producció visual i plàstica.

Utilitzar les TIC en l'àmbit d'estudi de la matèria.

Expressar-se correctament de manera oral i escrita.

Activitat física

Conèixer els blocs de continguts d'educació física com a recursos per a la intervenció educativa.

Analitzar el desenvolupament del joc i de l'activitat motriu per a detectar mancances educatives o formatives.

Realitzar adaptacions en el joc motriu en funció de les característiques particulars dels alumnes per resoldre situacions de conflicte.

Utilització de l'expressió corporal com a recurs de treballs de sensibilització i desenvolupament personal.

Crear projectes d'hàbits saludables vinculats amb l'activitat física.

Portar a terme esdeveniments ludicoesportius per a la integració i resolució de conflictes de grup i personals.

Competències

CG2 Exercir un aprenentatge autònom, adaptació a situacions noves i apertura cap a l'aprenentatge al llarg de la vida i desenvolupament de la creativitat, iniciativa i esperit emprenedor.

CG3 Mostrar capacitat per treballar en equip, per conduir i liderar grups, per resoldre conflictes, presa de decisions i desenvolupar habilitats per a les relacions interpersonals.

CG4 Assumir el compromís de desenvolupament personal i professional amb un mateix i la comunitat.

CG5 Desenvolupar capacitat per a la selecció, gestió del coneixement i de la informació.

CT1 Tenir una correcta expressió oral i escrita.

CT3 Dominar les TIC.

CT4 Respectar els drets fonamentals d'igualtat entre homes i dones, la promoció dels Drets Humans i els valors propis d'una cultura de pau i de valors democràtics.

CE3 Conèixer els supòsits filosòfics, pedagògics, psicològics, sociològics i antropològics i de qualsevol altres fonaments teòrics de la intervenció socioeducativa i els seus àmbits d'actuació.

CE4 Analitzar necessitats així com dissenyar, aplicar y avaluar plans, programes, projectes i activitats d'intervenció socioeducativa en contextos diversos.

CE9 Dissenyar i dur a terme projectes d'iniciació a la investigació del medi social i institucional en el qual es realitza la intervenció.

CE10 Dissenyar, utilitzar i avaluar els mitjans i recursos didàctics en la intervenció socioeducativa.

Continguts fonamentals de l'assignatura

Arts visuals

Procediments i tècniques de la producció plàstica i visual. Representació, expressió i comunicació visuals.

Cultura visual i interpretació. Imatge i construcció de la identitat. Producció visual, interaccions amb l'entorn i compromís social.

L'art contemporani com a referent. Pràctiques artístiques actuals d'intervenció i de transformació social.

Desenvolupament cultural a través de l'art. Museus i centres d'art com a contextos socioeducatius.

Introducció als projectes artístics de participació comunitària.

Activitat física

Processos d'intervenció i adaptació educativa

El joc; la seva lògica interna

Expressió corporal i ritme

La dramatització com a manifestació expressiva-educativa

Hàbits saludables vinculats a l'activitat física

Organització d'esdeveniments ludicoesportius

Eixos metodològics de l'assignatura

La metodologia de treball serà activa i participativa. Dins de l'aula es realitzaran treballs col·laboratiu/ cooperatiu, pràctiques d'aula taller, treball per projectes, exposicions dels estudiants: orals i multimèdia, etc.

Els principals objectius que s'aconsegueixen amb aquesta metodologia són:

Fomentar la creativitat i el pensament crític.

Convertir l'aula en un espai de treball actiu.

Optimitzar l'ambient de treball a l'aula-taller fomentant la participació i interacció.

Millorar l'atenció educativa a cada alumne, en funció de les seves necessitats i estil d'aprenentatge.

Sessions expositives
Anàlisi i estudi de casos
Pràctiques i treball participatiu
Treball i exposicions en equip
Lectures i estudi individual

Pla de desenvolupament de l'assignatura

BLOC ARTS VISUALS

CONTINGUTS	DESCRIPCIÓ	TASQUES
<p>Procediments i tècniques de la producció plàstica i visual. Representació, expressió i comunicació visuals.</p>	<p>Aprenentatge de procediments i tècniques i de la seva idoneïtat en els diferents nivells i contextos educatius. Elaborar creacions individuals i en grup. Desplegar habilitats i recursos per a crear produccions visuals a partir d'idees.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Implementació d'un projecte. - Visionat d'audiovisuals. - Interacció amb la Plataforma Virtual espai performatiu i les seves xarxes. - Exposició de continguts. - Pràctiques de taller individuals i en grup. Posada en comú de resultats. - Anàlisi i interpretació de produccions visuals, individuals i en grup. Posada en comú. - Lectures i comentari compartit. - Debats. - Tutorització del dossier
<p>Cultura visual i interpretació. Imatge i construcció de la identitat. Producció visual, interaccions amb l'entorn i compromís social.</p>	<p>Anàlisi i interpretació de produccions visuals. Comprensió d'un text visual i escrit. Procediments d'anàlisi i d'interpretació. Adquirir una mirada crítica envers les creacions visuals i els diferents discursos. Influència mediàtica i construcció d'identitats.</p>	

L'art contemporani com a referent. Pràctiques artístiques actuals d'intervenció i de transformació social.	Art actual, confluència de mirades en la cultura visual i qüestionament de la història de l'art pel seu sexisme, racisme i etnocentrisme. Pràctiques artístiques actuals i transformació social.	d'aprenentatge. Síntesi de l'activitat i conclusions. - Presentació final del dossier d'aprenentatge.
Desenvolupament cultural a través de l'art. Museus i centres d'art com a contextos socioeducatius.	Desenvolupament d'un Projecte artístic col·laboratiu	
Introducció als projectes artístics de participació comunitària.		

El pla de desenvolupament de l'assignatura és orientatiu i pot modificar-se en funció del projecte en curs, visites, activitats...

BLOC D'EDUCACIÓ FÍSICA

SETMANA	TASQUES	COMPETÈNCIES
Setmana 1	<ul style="list-style-type: none"> • Presentació del programa de la matèria. • Integrar en la planificació de l'assignatura propostes realitzades pels estudiants. 	
Setmana 2	<ul style="list-style-type: none"> • Conèixer els blocs de continguts d'Educació física com a recursos per a la intervenció educativa. • Analitzar i desenvolupar jocs i activitats motrius per a detectar mancances educatives i formatives. 	1, 4
Setmana 3	<ul style="list-style-type: none"> • treballs per competències 	2,6
Setmana 4	<ul style="list-style-type: none"> • Aproximació als conceptes d'Expressió i Comunicació Corporal. 	2,4
Setmana 5	<ul style="list-style-type: none"> • comunicació i expressió en el discurs 	2,4, 5, 6
Setmana 6	<ul style="list-style-type: none"> • El ritme com a manifestació expressiva-educativa. 	1
Setmana	<ul style="list-style-type: none"> • tècniques de relaxació 	2,4, 5, 6
Setmana 8	<ul style="list-style-type: none"> • La comunicació no verbal manifestació expressiva-educativa 	1, 4
Setmana 9,10 i 11	<ul style="list-style-type: none"> • performance com a manifestació expressiva-educativa. 	1,4, 5
Setmana 12, 13 i 14	<ul style="list-style-type: none"> • treballs per projectes UEC 	2,4, 5, 6, 9
Nadal	<ul style="list-style-type: none"> • activitats avaluatives 	
Setmanes 16, 17, 18 i 19	<ul style="list-style-type: none"> • Activitats avaluatives. 	

Sistema d'avaluació

Tenint en compte la Normativa de l'Avaluació i la Qualificació de la Docència en els Graus i Màsters a la UdL (aprovada pel Consell de Govern 26 de febrer de 2014, modifica per l'acord 111/2016 del Consell de Govern de 27 d'abril de 2016, per l'acord 231/2016 del Consell de Govern de 25 d'octubre de 2016, per l'acord 221/2018 del

Consell de Govern de 24 de juliol de 2018 i per l'acord 33/2020 de Consell de Govern de 18 de febrer de 2020), en els seus articles, 1.2, 1.3 i 1.4 s'estableix l'avaluació continua. Degut a les diferents pràctiques d'aula, la matèria **no** és adient per fer **avaluació alternativa**.

Per fer mitjana amb l'altre bloc, la nota mínima haurà de ser de 4,5 punts.

BLOC ARTS VISUALS

Pràctiques d'aula-taller (producció artística individual) 25% de la qualificació final.

Projecte artístic col·laboratiu (àmbit artístic, treball d'equip) 25%.

Reflexió final - dossier d'aprenentatge 40% de la qualificació final.

L'assistència i participació a classe constituirà el 10% de la qualificació final.

Per tal de que el dossier d'aprenentatge faci mitjana amb la resta d'activitats, serà necessari obtenir una nota mínima de 4 en aquest. Per optar a la recuperació del dossier caldrà haver-lo presentat prèviament en la data d'entrega. La nota màxima que es podrà obtenir en aquesta serà un 5.

A les produccions artístiques es valorarà el concepte, la creativitat i la realització tècnica. Als treballs escrits, la cerca de referències adequades, la capacitat d'anàlisi, de síntesi i d'interpretació, i, en general, la comprensió i la mirada crítica. En els treballs d'equip, a més a més, la bona distribució de les tasques i la col·laboració.

L'interès i la participació en el bon desenvolupament de l'assignatura podrà pujar o baixar la nota fins a 1 punt. Es valorarà positivament l'assistència a les sessions sent obligatòria a 2/3 de les mateixes (seminaris, debats, sortides i pràctiques a l'aula).

L'avaluació alternativa consistirà en la realització de les mateixes activitats programades - de forma individual-, una carpeta i quadern d'aprenentatge i dues o més tutories d'acompanyament i supervisió de tasques.

BLOC ACTIVITAT FÍSICA

Carpeta d'aprenentatge 60%

Participació activa 20%

Projecte educatiu d'intervenció (àmbit expressió corporal, treball en equip) 20%

Bibliografia i recursos d'informació

Activitat Física

Alonso, J. (1984). Expresión y creatividad corporal. Valencia: Grup Dissabte.

Bantula, J. (1998). Juegos motrices cooperativos. Barcelona: Paidotribo.

Bayer, C. (1986). Enseñanza de los juegos deportivos colectivos. Barcelona: Hispano Europea.

Blouin Le Baron, J. (1985). "La expresión corporal". Revista de Educación Física, 2, p. 9-13.

- Boisclair, D. (2006). En nombre de mi libertad, ¡dejadme jugar! Barcelona: INDE.
- Camerino, O; Castañer, M. (1997). 1001 ejercicios y juegos de recreación. Barcelona: Paidotribo.
- Canales Lacruz, I.; López Villar, C. (2002). "Creatividad y singularidad, ejes vertebradores de la Expresión Corporal". Revista de Educación Física, 86, p. 23-26.
- Cervera, J. (1981). Cómo practicar la dramatización. Madrid: Cincel.
- Delgado Noguera, M. A. (1991). Estilos de aprendizaje. Granada: ICE Universidad de Granada.
- García, M. A. (1989). El juego pre-deportivo en la educación física y el deporte. Madrid: Pila Teleña.
- Garijo, J.; Serrano M. D.; Cruz, M. (2000). Juegos alternativos para primaria. Barcelona: INDE.
- Gómez, R.; García, C., et al. (1999). Juegos populares. Madrid: Pila Teleña.
- Guitart, R. (1998). Jugar i divertir-se tothom. Barcelona: Graó.
- Guitart, R. (2000). 101 juegos no competitivos. Barcelona: Graó, 11a ed.
- Guitart, R. (2005). Jugar y divertirse sin excluir. Barcelona: Graó, 3a ed.
- Hernández, M. (1997). Juegos y deportes alternativos. Madrid: Ministerio de Educación y Cultura.
- Jardí, C.; Rius, J. (2004). 1000 ejercicios y juegos con material alternativo. Barcelona: Paidotribo, 7a ed.
- Jimeno, L. A. (2003). "Una experiencia narrativa en Expresión Corporal". Revista de Educación Física, 89, p. 27-30.
- Lamour, H. (1987). "La pedagogía del ritmo". Revista de Educación Física, 16, p. 26-29.
- Levieux, J. P.; Francette, E. (1991). "La danza en el medio escolar". Revista de Educación Física, 38, p. 15-19.
- Omeñaca, R.; Puyuelo, E.; Vicente, J. (2001). Explorar, jugar, cooperar. Barcelona: Paidotribo.
- Omeñaca, R.; Ruiz, J. (2005). Juegos cooperativos y educación física. Barcelona: Paidotribo, 3a ed.
- Orlick, T (1997). Libres para cooperar, libres para crear. Barcelona: Paidotribo, 3a ed.
- Orlick, T. (1997). Juegos y deportes cooperativos. Madrid: Ed. Popular.
- Ortega, R. (1992). El juego infantil y la construcción social del conocimiento. Sevilla: Alfar.
- Ortiz Camacho, M. M. (2002). Expresión corporal. Una propuesta didáctica para el profesorado de Educación Física. Granada: Grupo Editorial Universitario.
- Pineda, J.; Pareja, J.; Lanzas, M. (1997). El cuerpo: expresión y comunicación. Sevilla: Wanceulen.
- Pineda, J.; Pareja, J.; Lanzas, M. (1997). La salud corporal y los juegos. Sevilla: Wanceulen.
- Piñango, C.; Martín, S. (1996). Construcción de juguetes con material de desecho. Madrid: Comunidad de Madrid.

Arts visuals

- Chalmers, F. G. [1996]. Arte, educación y diversidad cultural. Barcelona: Paidós, 2003.
- Efland, A. D.; Freedman, K.; Stuhr, P. [1996]. La educación en el arte posmoderno. Barcelona: Paidós, 2003.
- Berger, J.; Mohr, J. [1982]. Otra manera de contar. Barcelona: Gustavo Gili, 2007.
- Godoy, M. J.; Rosales, E. [2009]. Imagen artística, imagen de consumo. Claves estéticas para un estudio del discurso mediático. Barcelona: Del Serbal.

Grupo Spectus [2004]. Máscaras y espejismos. Una aproximación al impacto mediático. Del análisis a la acción. Madrid: De la Torre.

Jardí, E. [2012]. Pensar con imágenes. Barcelona: Gustavo Gili.

Wigam, M. [2006]. Pensar visualmente. Lenguaje, ideas y técnicas para el ilustrador. Barcelona: Gustavo Gili, 2007.

Articles

Barbosa, A. M. [2002]. Arte, educación y reconstrucción social. Cuadernos de Pedagogía, 312, p. 56-58.

Barragán, J. M.; Moreno, A. [2004]. [Experiencia artística y producción cultural. ámbitos para la intervención socioeducativa](#). Educación Social, 28, p. 19-40.

Beltrán, C. L. (ed.) [2005]. Educación como mediación en centros de arte contemporáneo. Salamanca: Artdidaktion.

Mayugo, C.; Pérez, X.; Ricart, M. (coord.) [2004]. [Joves, creació i comunitat](#). Barcelona: Fundació Jaume Bofill.

Moreno, A. [2010]. [La mediación artística: un modelo de educación artística para la intervención social a través del arte](#). Revista Iberoamericana de Educación, 52/2. En línia.

Ricart, M. [2010]. Apropant mirades, construint discursos; dinamitzant a través de l'art. A: [El retorn social de la cultura](#). Quaderns d'Acció Social i Ciutadania, 10, 34-38. Barcelona: Generalitat de Catalunya. Departament d'Acció Social i Ciutadania.

Ricart, M.; Saurí, E. [2009]. Processos creatius transformadors. Els projectes artístics d'intervenció comunitària protagonitzats per joves a Catalunya. Barcelona: Del Serbal.

Rodrigo, J. [2007]. Pedagogía crítica y educación en museos. Marcos para una educación artística desde las comunidades. A: Fernández, O.; Del Río, V. (ed.). [Estrategias críticas para una práctica educativa en el arte contemporáneo](#). Valladolid: Museo Patio Herreriano, p. 118-132.